

Bjarne Jensen 10.06.2010

KOMMUNENE – BÆREBJELKEN I EN BRUKERTILPASSET OG EFFEKTIV OFFENTLIG SEKTOR

En sammenligning av norsk kommunestruktur med kommunestrukturen i andre europeiske land.

1. Innledning.

Fra å være et av fattiglandene i Europa på 1800 tallet er Norge i dag blant de mest vellykete av verdens nasjoner. Vi er på topp når det gjelder verdiskapning og inntektsnivå, utdanningsnivå, levealder og helsetjenester. Samtidig er inntektsfordelingen blant de jevneste og vi har fortsatt en relativ desentralisert befolkningsstruktur og næringsliv. Dette hadde vi langt på vei oppnådd selv før oljeinntektene skyllet innover landet. Kanskje nettopp den vellutviklete grunnstrukturen i samfunnet gjorde at oljevirkksomheten så langt har blitt utnyttet til beste for folk flest. Samtidig har vi hittil unngått mange av de skadevirkninger "klondykelignende" næringsvirksomhet har for miljø, andre næringer og samfunnsutviklingen mer generelt.

Det er mange årsaker til den positive utvikling. Mye er en del av en internasjonal utvikling. Noe skyldes naturressurser. Andre kan ha med flaks og uflaks å gjøre. Men mye kan også tilskrives måten vi har organisert samfunn og samfunnsutvikling på. Det er samspillet mellom mange ulike forhold som har vært avgjørende. Verken økonomer, andre samfunnsvitere, historikere eller politikere kan på en sikker måte konkludere med hva enkeltforhold helt konkret har betydd.

Norge har en velutviklet og effektiv kommunal - og regionforvaltning. Kommunene og fylkeskommunene har vært en bærebjelke i vårt demokrati, i styringen av samfunnsutviklingen og i måten vi ivaretar felles velferdstjenester på. De har bidratt til at samfunnsutvikling og velferdstjenester er utviklet nedenifra basert på interessene til folk flest. Selvsagt har også statens styring betydd mye. Men den har i større grad bestått i å gjøre de velutviklete kommunale og regionale tjenester og tilbud landsomfattende, mer standardiserte og sikre tilbudene finansieringsordninger.

Formannskapslovene vedtatt av Stortinget i 1837 opprettet kommuner og fylkeskommuner (amtskommuner) styrt av folkevalgte representanter. Den

brede folkevalgte deltagelse i styring fikk vi imidlertid først ved innføring av alminnelig stemmerett for menn i 1898 og kvinner i 1910. Økonomisk slagkraft til å utvikle skolesystem, infrastruktur og bedre velferdsordninger for sin befolkning kom først da kommunene fikk og utviklet systemet med skatt på inntekter i 1882. Først 10 år senere ble det innført statlig inntektsskatt. Før det var inntektsgrunnlaget en relativt mager eiendomsskatt og gebyrer/avgifter bl.a. på alkoholomsetning. Selv om det ikke er så lett å si noe sikkert om årsakssammenhenger falt den brede velstandsutvikling i Norge i tid sammen med at bredden i befolkningens deltagelse i styringen i kommunene ble større og at kommunene fikk større økonomisk slagkraft.

Omtale og debatt om norske kommuner, lokalsamfunn og offentlige fellesgoder gjenspeiler ikke den betydning de har for samfunn og samfunnsutvikling og ikke minst vårt demokrati. Den er preget av mange misforståelser, unyanserte framstillinger og faktiske feil. Eksempler er:

- Vanlig å hevde at Norge har svært små kommuner i forhold til andre land i Europa selv om det ikke er riktig.
- Store økonomiske gevinster ved å slå sammen kommuner uten at slike gevinster er dokumentert.
- Den norske kommunesektoren framstilles vanligvis som ineffektiv i forhold til privat virksomhet uten at det er dokumentert.
- Det er vanlig å hevde at vår kommunesektor er mer ressurskrevende enn andre lands kommunesektor selv om det ikke er belegg for det.
- Det arbeides iherdig for å innføre de forretningsbaserte prinsipper for ledelse og økonomistyring i så vel statlig, som kommunale forvaltning (New Public Management). Erfaringene både fra pionerlandene for slike reformer og fra våre egne reformer viser ikke at man nødvendigvis oppnår en bedre utnyttelse av samfunnets ressurser. Slike reformer synes også å medføre en svekkelse av de demokratiske styringsformer som har frambragt vårt vellykete velferdssamfunn.

I denne framstillingen skal jeg drøfte nærmere en del av disse påstandene eller mytene om kommunene våre. Det skal belyses særlig med utgangspunkt i sammenligninger med andre lands lokal- og regionforvaltning.

2 "Grovsammenligning" av strukturforhold i norsk lokal - og regionalforvaltning sammenlignet med gjennomsnitt i EU

Figur 1

EU (GJENNOMSNITT) OG NORGE NØKKELTALL KOMMUNESTRUKTUR

	EU (2005)	NORGE (2008)
GJENNOMSNITTLIG KOMMUNESTØRRELSE INNBYGGERE	5410	11022
GJENNOMSNITTLIG STØRRELSE AREAL	47 KM2	710 KM2
ANDEL KOMMUNER MED FÆRRE ENN 5000 INNB	82 PST	55 PST
KOMMUNE OG MELLOMNIVÅETS UTGIFTER SOM PST.ANDEL BNP	15,8 PST (2005)	BNP 12,0 PST BNP EKS. OLJE OG GASSINNT. 13,9 (2006)

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Høgskolen i Hedmark

I figur 1 er strukturtrekk ved den norsk kommunesektoren sammenlignet med gjennomsnitt for tilsvarende forhold for EU-landene. Tallen for EU - landene er fra 2005. Kilden for tallene for EU-landene er studien "Sub-National Governments in the European Union" utført av Dexia (Dexia Editions. Paris 2008). Mens de norske tallene er offisiell statistikk. Denne sammenligningen viser følgende:

1. Gjennomsnittlig størrelse for kommunene i EU landene målt ved folketall er 5410 innbyggere, mens gjennomsnittet for Norge er 11022 innbyggere.
2. Andelen kommuner med under 5000 innbyggere er for EU-landene 82 pst, mens den i Norge er 55 pst.
3. Gjennomsnittlig kommunestørrelse målt ved areal er for EU – landene 47 km2, mens den i Norge er 710 km2
4. Kommunene og mellomnivåets (Fylker/regioner) utgifter utgjør som prosentandel av bruttonasjonalprodukt 15,8 for EU-landene, mens tilsvarende for Norge er 13,9 pst for bruttonasjonalprodukt eksklusive olje og gassinntekter og skipsfart og 12,0 pst av samlet bruttonasjonalprodukt.

Denne grovsammenligning viser at Norge ikke har spesielt små kommuner sammenlignet med andre land. Det er heller slik at våre kommuner er relativt store. For det andre viser den at de norske kommuner og fylkeskommuner heller ikke legger beslag på en stor andel av bruttonasjonalprodukt sammenlignet med andre land.

I Norge er det også en diskusjon om hvordan forvaltningsnivået mellom staten og kommunene skal ivaretas. I Norge er det fylkeskommunene som har ivaretatt dette siden formannskapslovene ble vedtatt i 1837. Det er imidlertid nå forslag fra store partier at dette nivået bør fjernes i Norge. Det kan derfor også være interessant å se hvordan dette er håndtert i andre EU-landene samt Sveits og Island. Dette bildet er oppsummert i figur 2. Det er bare de minste land i folketall og areal som ikke har noe innbyggerstyrt mellomnivå. De to unntak fra dette er Bulgaria og Portugal.

MELLOMNIVÅ MED FOLKEVALGT STYRING -

AV DISSE LANDENE HAR:

- 8 LAND IKKE MELLOMNIVÅ (SMÅ I FOLKETALL OG AREAL – ISLAND, LUXENBOURG, MALTA, KYPROS, SLOVENIA, ESTLAND, LITAUEN - OG BULGARIA).
- 19 HAR ETT ELLER TO MELLOMNIVÅ (DE STØRSTE).
- I FINNLAND ER MELLOMNIVÅET INTERKOMMUNALT. I PORTUGAL ER DET STATLIG.

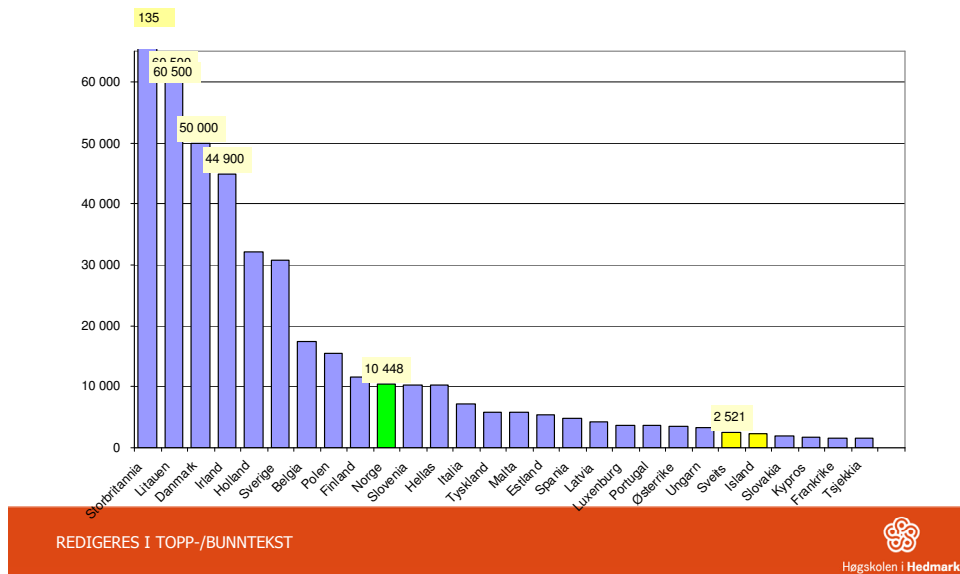
3. MYTE 1 - Norske kommuner er ineffektive sementorganisasjoner som ikke endrer seg og kommunene er svært små.

Norge har ikke spesielt små kommuner.

Den første myten om norske kommuner, som må avlives, er derfor at Norge har spesielt små kommuner. Det er helt enkelt en feilaktig påstand. For å illustrere det ytterligere er i figur 3 EU-landene samt Island, Sveits og Norge rangert etter gjennomsnittlig størrelse målt i folketall. Det land som i særklasse har størst kommuner er Storbritania. Valgdeltagelsen i siste kommunevalg der var, som gjennomsnitt for kommunene, under 30 pst og de store kommunene i Storbritannia har heller ikke særlig omfattende oppgaver. Et annet ytterpunkt er Sveits med svært små kommuner. Der har kommunene relativt store oppgaver og kommunene er krumtappen i offentlig styring. Norge har, som statistikken viser, ikke spesielt små kommuner, men ligger i et mellomstjikt mellom land med svært små kommuner og land med svært store kommuner.

Figur 3

GJENNOMSNTTLIG KOMMUNESTØRRELSE I EU LANDENE OG ISLAND, NORGE OG SVEITS
 GJENNOMSNTTLIG ANTALL INNB. PR. KOMMUNE I 2002/2003

Storparten av den norske befolkning bor i store kommuner

Når kommunenes størrelse målt etter antall innbyggere skal vurderes bør en ikke bare se på gjennomsnittet. Figur 4 viser fordelingen på befolkningen etter kommunestørrelse. 58 pst av befolkningen i Norge bor i kommuner som har mer enn 20000 innbygger. Mens bare 12 pst av befolkningen bor i kommuner som har mindre enn 5000 innb. Storparten av den norske befolkning bor derfor i store kommuner. Derfor er det også slik at det er de store kommunene som står for storparten av de kommunale utgifter. Derfor er det heller ikke store økonomiske gevinster ved å fjerne de aller minste kommunene fordi de rett og slett ikke legger beslag på en stor nok andel av de kommunale utgifter.

Vi har for eksempel tilsammen 94 kommuner med under 2000 innbyggere. Den samlede befolkning i disse kommuner utgjør ca 115 000. Det utgjør knapt 2,5 pst av landets befolkning og er mao. mindre enn innbyggertallet i Stavanger kommune. Selv om ressursbruken i disse kommuner er noe over gjennomsnittet for kommunene sett under ett vil de fleste forstå at det er svært beskjedne kostnadsreduksjoner for kommunesektoren, om overhodet noen, å oppnå ved å nedlegge dem. Jevnlig kommer det likevel stadige utsagn som hevder at de små

kommunene og vår kommunestruktur er ethovedproblem for en god samfunnsutvikling i Norge.

Figur 4

KOMMUNER I NORGE FORDELT ETTER INNBYGGERTALL 2008

75 PST AV KOMMUNENE HAR LAVERE INNBYGGERTALL ENN 10.000, MENS 75 PST AV INNBYGGERNE BOR I KOMMUNER MED MER ENN 10.000 INNBYGGERE

UNDER 5000 INNBYGGERE	235 KOM. 569.468 INNB
5000 - 9999	91 KOM 639.002 INNB
10000 - 19999	55 KOM. 783396 INNB
OVER 20000	49 KOM. 2745.305 INNB
SUM	430 KOM. 4737.171 INNB

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Høgskolen i Hedmark

Utviklingen i antall kommuner og omstillingstakten.

NHOs tidsskrift Horisont hadde et spesialnummer om dette i 2003 (Nr 2). Dagsorden for dette nummeret ble satt med følgende utsagn fra redaktøren: **”Men – det rokker ikke ved det grunnleggende problem. Vi har fortsatt nesten like mange kommuner her i landet som den gang de lokale folkevalgte ankom herredshuset med hest og karjol.”**

Dette utsagnet er kanskje morsomt. Men det er et eksempel på at innsikt og kunnskap om temaet mangler. Da vi fikk formanskapslovene i 1837 ble det etablert 392 kommuner. Dette antallet økte jevnt og trutt etter hvert som folketallet i Norge økte. I 1940 var antallet økt til 740 kommuner. Etter den store kommunereformen i 1963/64 ble antallet kommuner redusert til 451. I dag er tallet redusert til 430. Hovedårsaken til reduksjonen de siste 30 år har vært at byområder med en liten sentral bykommune og større omegnskommuner er blitt slått sammen til større bykommuner. Eksempler er Larvik, Tønsberg, Horten, Arendal.

Den geografiske struktur har vært relativ stabil etter 1964. Det betyr imidlertid ikke at kommunene ikke endrer seg. De viktigste og store endringer skjer innenfor den enkelte kommune. Både i oppgavesammesetning, organisering,

bemannings og teknologi har det i tiden etter 1964 foregått og forgår løpende omstillinger og det kan virke som om derne omstillingstakten øker. Kanskje er det et større problem at omstillingstakten er blitt så stor at den forstyrrer effektiviteten i løsningen av kommunenes oppgaver.

Mange av de store reformene norsk offentlig virksomhet fra den senere tid synes å være preget av urealistiske forventninger om resultater som kan oppnås ved store overordnede reformer, mangelfulle konsekvensberegninger og dårlig forberedelse og planlegging av gjennomføringen av reformene. Eksempler er:

- NAV reformen
- Sykehus – eller helseforetaksreformen
- Nedbygging av fylkesvegkontorene og oppbygging av regionvegkontorer
- Politireformen

Kanskje burde en stille spørsmål ved om mange av reformene er drevet fram fordi beslutningstakerne mangler kunnskaper og forståelse for de prosesser som igangsettes. Så langt har det jeg vil kalle ”reformekstremistene” ikke lyktes i sine bestrebelser på å sanere kommunene. De har hittil blitt stoppet av ”folkemakten” i vårt demokrati.

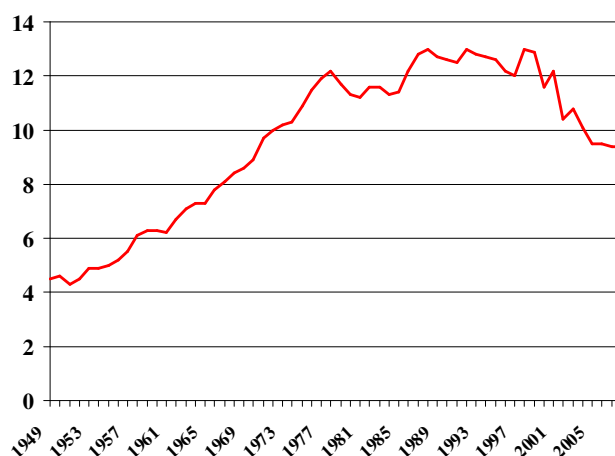
4. MYTE 2 Norge har en av de største kommunesektorer og den er sterkt voksende.

En stadig gjentagende påstand er at kommunene i Norge er mer ressurskrevende enn andre lands kommuner og at den veksten som foregår ikke er bærekraftig. Det er mange måter å måle kommunenes vekst på. Etter min vurdering er det nesten meningsløst å måle den bare ved størrelser som utgiftsutvikling i løpende eller faste priser, sysselsetingsutvikling og lignende uten å relatere det til andre størrelser. De tjenester og tiltak kommunene står for har nær sammenheng med samfunnsutvikling og velferdsutviklingen for øvrig. Ubalanse mellom privat og offentlig velferd vil ikke gi de beste samfunnsløsninger. I de senere år har veksten i det private konsumet vært sterkere enn i offentlig konsum.

Figur 5 viser kommunalt konsum i Norge som prosentandel av BNP. Den store nedgangen i 2002 hadde sammenheng med at spesialisthelsetjenesten ble overført fra fylkeskommunene til staten. Hovedtendensen etter 1980 er likevel at den andel som brukes på velferdsgoder gjennom kommunesektoren ikke øker.

Figur 5

KOMMUNALT KONSUM I NORGE PST.ANDEL AV BNP

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Fram til slutten av 1970 er det en kraftig vekst i kommuneforvaltningens andel av BNP. Denne veksten hadde i all hovedsak sammenheng med oppbyggingen av tjenestetilbudene i helse - og sosialsektoren særlig for eldre, grupper av funksjonshemmede og bedre tilbud i barnehager og skole for den yngre befolkning.

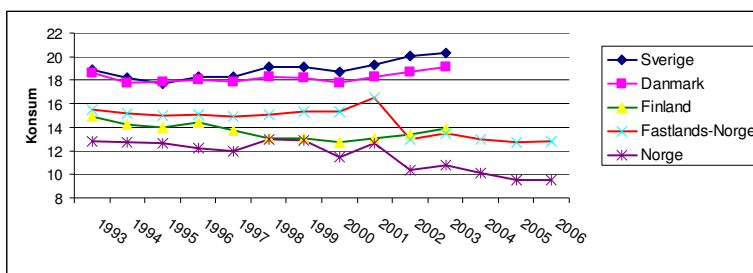
Sammen med utgiftsveksten økte også andelen av befolkningen som ble sysselsatt i kommunesektoren. Økningen var fra 7/8 pst av samlet sysselsetting målt i timeverk på 60 tallet til 20/21 pst på 1990 tallet. Senere år har økningen i sysselsettingsandelen i kommunesektoren vært moderat. Den sterke økningen i sysselsettingen fram til 1980 åpnet for og hang sammen med den kraftige økningen i sysselsettingen for kvinner utenfor hjemmet. Det kan illustreres ved at yrkesaktiviteten blant kvinner i aldersgruppen 16-74 år økte fra 44,7 pst i 1972 til nærmere 70 pst som er dagens nivå (2).

I figur 6 er kommunalt konsum i Norge som andel av BNP sammenlignet med tilsvarende tall i Sverige, Finland og Danmark. For Norge har vi tatt med andelen både i forhold til samlet BNP og Fastlandsnorges BNP. Tallene viser at

Norge ligger lavt i forhold til Sverige og Danmark og omtrent på samme nivå som Finland.

Figur 6

KOMMUNALT KONSUM PST. ANDEL AV BNP

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Så den spesielt sterke norske veksten i kommunesektoren i forhold til resten av vår økonomi stemmer ikke. Den er en ren myte. Veksten i kommunesektoren har i de senere år knapt holdt tritt med veksten i resten av økonomien vår.

5 MYTE 3. I Norge drives utstrakt desentralisering ved at oppgaver overføres fra staten til kommunene.

Norge sentraliserer offentlige oppgaver fra kommunene til staten.

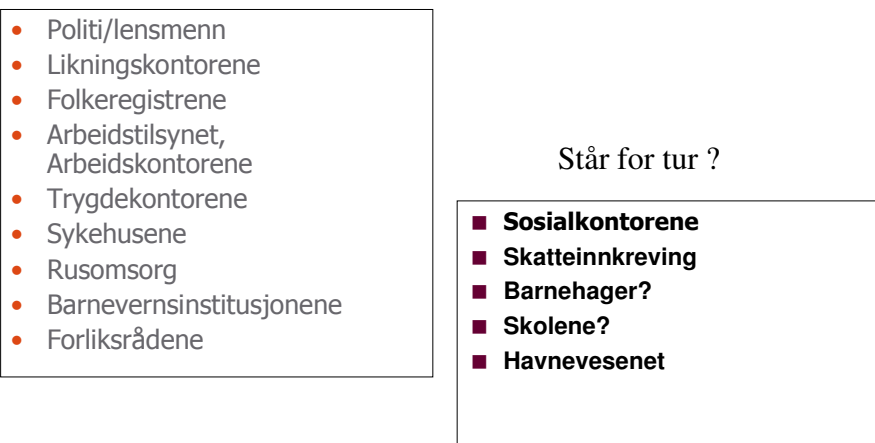
Den store veksten i kommunenes utgifter skyldes at tjenestene til grupper som barn og unge, eldre og funksjonshemmede gjennomgikk en revolusjon både i standardøkning og nye tilbud. På andre områder er imidlertid oppgaver i stor grad overført fra kommuner og fylkeskommuner til staten.

Det er likevel vanlig å hevde at vi driver en utstrakt delegering og desentralisering av oppgaver fra staten til kommuner og fylkeskommuner. Men det er det motsatte som skjer (jf figur 7). Når det gjelder politi/lennsmenn så var det tidligere et langt større hopehav med kommunene. Ligningskontorene ble

statliggjort på 1960 tallet. Det samme skjedde med arbeidstilsyn, arbeidskontorer og trygdekontorer. Alt dette var etater utviklet av kommuner og fylkeskommuner eller i nært samarbeid med dem. Om statliggjøringen har vært vellykket er vel knapt vurdert.

Figur 7

OPPGAVER OVERFØRT FRA KOMMUNER / FYLKESKOMMUNER TIL STATEN I NORGE

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Neste sentraliseringsbølge kom etter 2000 hvor ansvaret for sykehus, rusomsorg og barnevernsinstitusjoner ble overtatt av staten og stort sett organisert etter forretningsmodeller. Hoved poenget var derfor kanskje ikke statlig overtakelse, men å avvikle den styring representanter for befolkningen stod for gjennom fylkestingene.

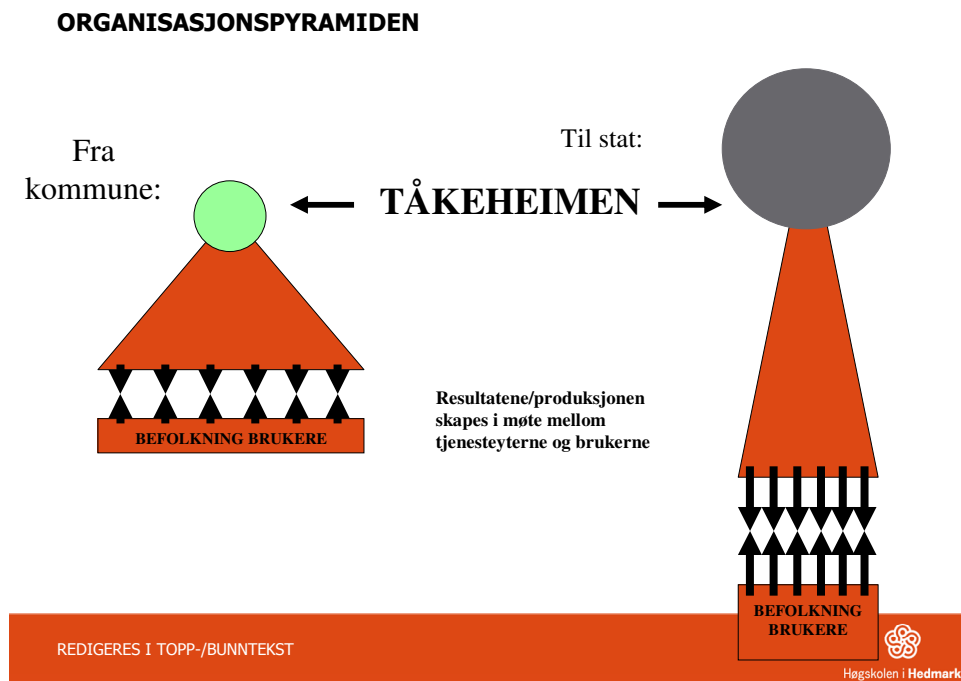
Kommunene mistet ansvaret for forliksrådene til staten. Et interessant spørsmål, som burde utredes, er om dette først og fremst har vært til fordel for advokatene, mens det for klientene, som bruker forliksrådene, først og fremst har betydd kostnadsøkninger.

Fordeler med nærhet i styringen av offentlige tjenester.

Fordelen med kommunalt ansvar for offentlige tjenester er nærheten mellom de som styrer og prioriterer, de som yter tjenestene og de som mottar denne. Denne nærheten gir et ekstra potensiale for at de tjenester som utvikles er brukertilpasset og effektive. Når staten overtar blir avstanden mellom brukerne og tjenesteyterne på den ene side og de som styrer og prioriterer for lang. Det er illustrert i fig 8.

Fordeling av oppgaver og funksjoner mellom stat, fylkeskommuner og kommuner er selvsagt ingen enkel oppgave og vil på mange områder representere en vanskelig avveing mellom mange hensyn. Det er likevel grunn til å spørre om statliggjøring av velferdstjenester er framtidsrettet politikk.

Figur 8

6. Hvordan skal vi utvikle vår kommunestruktur.

Mange og sterke krefter tar stadig til orde for en kraftig sanering av vår kommunestruktur kombinert med å legge ned fylkeskommunene. Mange har svært sterke og bastante synspunkter på disse spørsmål. Derfor kan det være nyttig å liste opp hva forskning viser om det. I fig 9 er forsøkt å skissere hva vi har relativt sikker kunnskap om og hva vi vet mindre om.

For det første er det ikke god dokumentasjon for å hevde at sammenslutning av kommuner og at vi får færre kommuner gir innsparing i utgiftene til kommunesektoren og de kommunale tjenester. Derfor er det også få seriøse miljøer som bruker dette som argument for kommunesammenslutninger i dag. I stedet er argumentene erstattet med forhold som bedre rekruttering av personale og bedre standard på tjenestene. Dette har en imidlertid heller ikke noe forskningsmessig belegg for.

Det er imidlertid godt dokumentert fra forskning at innbyggerne i små kommuner er mer fornøyd med sine kommunale tjenester enn innbyggerne i

Figur 9

GJENNOMGÅENDE RESULTATER FRA FORSKNING OG UNDERSØKELSER OM KOMMUNER I NORGE

- DET ER IKKE DOKUMENTERT AT SAMMENSLUTNING AV KOMMUNER ELLER FÆRRE KOMMUNER GIR KOSTNADSBESPARELSER ELLER MER EFFEKTIVE OFFENTLIGE TJENESTER
- DET ER DOKUMENTERT AT INNBYGGERNE I SMÅ KOMMUNER ER MER TILFREDS MED DE KOMMUNALE TJENESTER ENN INNBYGGERNE I STØRRE KOMMUNER
- DET ER DOKUMENTERT AT INNBYGGERNE I SMÅ KOMMUNER HAR STØRRE TILLIT TIL KOMMUNEN OG DE FOLKEVALGTE ENN INNBYGGERNE I STØRRE KOMMUNER
- **HVORVIDT KOMMUNESAMMENSLUTNINGER VIL GI BEDRE DEMOKRATI, BEDRE KOMMUNALE TJENESTER, LAVERE KOSTNADER KNYTTET TIL KOMMUNALE TJENESTER OG BEDRE REGIONAL UTVIKLING ER SYNSING OG IKKE DOKUMENTERT MED FAKTA ELLER FORSKNING**

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

Figur 10

KOMMUNESTRUKTUR I NORGE MED MINIMUMSSTØRRELSE 20000 INN (FORSLAG FRA RATTSØ)

- ANTALL KOMMUNER REDUSERES FRA DAGENS 430 TIL 90 - 100 DVS. NESTEN 4 AV 5 KOMMUNER MÅ LEGGES NED.
- GJENNOMSNITTSSTØRRELSE (INNB.)BLIR 50000 – 55000

BARE STORBRITANIA HAR STØRRE GJENNOMSNITTLIG INNBYGGERTALL. VÅR STØRRELSE SAMME SOM DANMARK OG LITHAUEN OG TRE GANGER STØRRE ENN BELGIA OG NESTEN 50 PST STØRRE ENN NEDERLAND – TO AV EUROPAS MEST TETTBEFOLKETE LAND.

- GJENNOMSNITTSAREAL PR. KOMMUNE BLIR OVER 3000 KM² DOBBELT SÅ STORE SOM I SVERIGE. DET ER EU-LANDET MED STØRST KOMMUNER I AREAL (1552 KM² I GJENNOMSNITT)

REDIGERES I TOPP-/BUNNTEKST

store kommuner. Det er også godt dokumentert at innbyggerne i små kommuner har større tillit til kommunen og sine folkevalgte i kommunestyret enn i de store kommunene. For mange av de andre argumenter spriker resultatene fra forskning ganske mye.

Avslutningsvis kan det være interessant å vurdere noen av de konsekvenser det vil ha for kommunestrukturene om det settes en minimumsstørrelse på en kommune på 20000 innbyggere. Det er f.eks foreslått av professor Jørn Rattsø som ofte opptre som kommuneekspert. Dette er illustrert i fig. 10.

Et slikt krav vil føre til at antall kommuner reduseres fra dagens 430 til 90- 100 kommuner. Det skyldes at mange små og mellomstore omegnskommuner til byer vil gå inn i bykommunen. Mao. 330 til 340 kommuner vil bli nedlagt. den gjennomsnittlige kommunestørrelse målt med innbyggertall vil bli ca. 50000. Da vil Storbritania være det eneste landet i Europa med større kommuner målt på denne måte. Størrelsen i Norge vil bli som i Danmark og Lithauen. Stort sett vil vi ha langt større kommuner målt ved innbyggertall enn de mest tettbefolkete land i Europa som Belgia og Nederland.

Arealmessig vil Norge i særklasse få de største kommunene i Europa. I dag har Sverige det med et gjennomsnittsareal på vel 1500 km². Norske kommuner vil etter en slik kommunesannering være dobbel så store som de svenske med et gjennomsnittstall på 3000 km².

Det må naturligvis være anledning til å komme med dristige forslag. Men er det seriøst å foreslå slikt uten å vurdere de konsekvenser det vil ha for befolkningsstruktur, velferdstjenester, demokrati og folkestyre og hva det vil koste å gjennomføre? Eller er det et godt eksempel på reformekstremisme.